

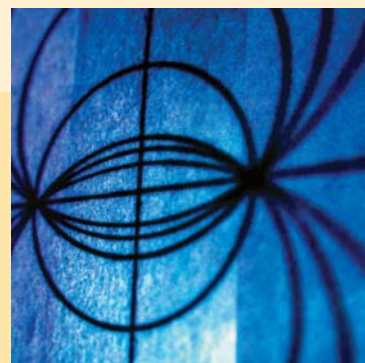

Koko työelämän kattava uudenlainen ajankäyttö

Tiedote

“Euroopan komissio ehdottaa – – uutta näkökulmaa työn ja vapaa-ajan jakautumiseen, oppimiseen ja huolenpitoon elämän eri vaiheissa.”

Euroopan komissio, lokakuu 2001

MISTÄ on kyse?

Muutokset perinteisissä sukupuolirooleissa ja työn jakautumisessa pakottavat meidät miettimään, miten tavanomaisia työelämän malleja tulisi uudistaa. Työntekijät vaativat yhä pontevammin parempaa elämänlaatua ja työnantajat puolestaan työnteon joustavuutta. Euroopan neuvosto korosti vuonna 2000 Lissabonissa ”aktiivista ikääntymistä” tukevien, elinikäistä oppimista ja työllisyyttä kehittävien ja kestäväen eläkejärjestelmän takaavien uusien työaikajärjestelyjen tärkeyttä. Tämän seurauksena Euroopan poliittiset ja sosiaaliset ohjelmat keskittyvät yhä tiiviimmin työn tarjonnan ja joustavuuden parantamiseen yrityksissä, työllisyyden lisäämiseen elinikäisen oppimisen avulla, huolenpidon vaatimusten tyydyttämiseen yhteiskunnassa, kestävien eläkejärjestelmien takaamiseen sekä vanhempien työntekijöiden ja naisten työllisyyden parantamiseen.

MIKSI tutkimus tehtiin?

Säätiö on tehnyt paljon työtä aikaan liittyvissä kysymyksissä tutkimalla erityisesti työn hallintaa joidenkin nykyajan polttavimpien ongelmien ratkaisemisen välineenä. Asian valaistamiseksi haluttiin tutkia ajan käyttämistä elämän eri vaiheissa omana kokonaisuutena. Tässä hankkeessa pyritään löytämään keinoja muuttuvien vaatimusten käsittelemiseen ajankäytön uudelleenjärjestelyjen avulla elämän eri vaiheissa keskittymällä erityisesti työntekijän työvuosiin.

MITÄ saatiin selville?

Työaikatoivomukset

- Puolet kaikista työntekijöistä haluaa vähentää työviikon kestoja keskimäärin kymmenellä prosentilla.
- Yli 20 prosenttia työntekijöistä sanoi haluavansa palkattoman kolmen kuukauden sapattivapaan.
- Kokopäivätoimisista työntekijöistä 14 prosenttia on yrittänyt siirtyä osa-aikatyöhön.
- Vanhemmista naispuolisista työntekijöistä 40 prosenttia miettii siirtymistä eläkkeelle hoitaakseen vanhempia perheenjäseniä.
- Noin 10–15 prosenttia työvoimasta ilmoittaa haluavansa lyhentää työaikaa työelämän jossakin vaiheessa.

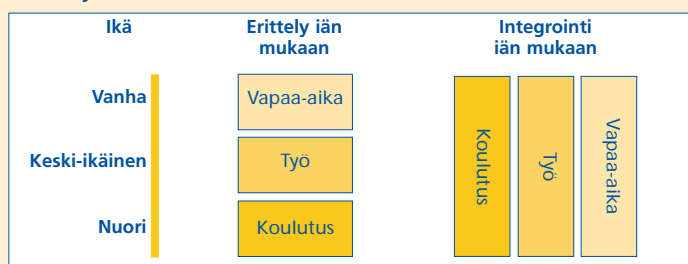
Tasapainoisen työelämän suuntaviivat

- Sääntönä on yhä ”opinnot–työ–eläke”-malli, mutta se on muuttumassa yhä joustavampien työaikojen ja työllistämiskäytäntöjen seurauksena.
- Joustavien työaikajärjestelyjen määrä lisääntyi vuoden 1988 25 prosentista 29 prosenttiin vuonna 1998.
- Joustavat työaikajärjestelyt sopivat useimmin paremmin nuorille kuin ikääntyneille työntekijöille.
- Työelämän pituus on lyhentynyt merkittävästi, koska suuntauksena ovat olleet pidennetty opiskelu ja varhaiseläkkeiden myöntäminen.

Sukupuolten välinen kuilu

- Vuosien 1984–1999 aikana naisten kokopäivätyö lisääntyi, mutta prosenttiosuudet eri jäsenvaltioissa vaihtelevat suuresti.
- Naisten kokopäivätyön osuus on lisääntynyt merkittävästi aiemmin miesvaltaisilla aloilla.
- Pienten lasten vanhemmat voivat työskennellä yhä erilaisempien työmallien mukaisesti yhdistäen koko- ja osa-aikatyön.
- Tulojakauma on yhä epätasainen, esimerkiksi Saksassa naisten elinikäiset tulot ovat 43 prosenttia miesten tuloista.
- Miehet työskentelevät yhä useammin naisten käyttämän niin kutsutun jaksotetun työmallin mukaisesti.

Kaksi työkaaren rakennemallia

Lähde: Riley and Riley, 1994.

Muut asiaan liittyvät kysymykset

- Eri ikäluokkien tulojen uudelleenjakaminen
- Mahdollisuus palkattuun hoitovapaaseen ja elinikäiseen oppimiseen
- Työelämän pidentäminen
- Eläkesäästöjen käyttö työelämän muun toiminnan rahoittamiseksi
- Osa-aikatyöntekijöiden oikeudet
- Toimenpiteet työntekijöiden ja yritysten tarpeiden yhteensovittamiseksi

Politiikan tulevaisuudenkuva

- Yhdistettyjen skenaarioiden politiikan voimakkaampi tukeminen: osa-aikatyön ja joustavien työaikajärjestelyjen tarjoaminen
- Paremmat mahdollisuudet pitkäaikaisen vapaa-ajan järjestämiseksi, erityisesti vanhempain- ja opintovapaat, urakatkot ja sapattivapaat useimmissa jäsenvaltioissa
- Useimpien jäsenvaltioiden toteuttama ”aktiivisen ikääntymisen” politiikka työntekijöiden aikaisen eläkkeelle siirtymisen suuntauksen kääntämiseksi

ENTÄ nyt?

Koska tavoitteena on työntekijöiden elämänlaadun parantaminen, raportissa ehdotetaan lopuksi, että politiikan haasteena tulisi olla työkaaren mallien rakentaminen tämän tavoitteen mukaisesti. Tämä tarjoaisi työntekijöille yhä enemmän vaihtoehtoja ja valinnanvapautta edellyttäen, että tulonsaanti tai sosiaaliturva on järjestetty. Raportissa ehdotetaan, että päätöstentekijät kehittävät tai luovat uusia työaikaa tai ansiotuloja koskevia vaihtoehtoja, joiden avulla työaika voisi jakautua elämänkaaren edellyttämien vaatimusten mukaisesti. Tämä parantaisi työoloja ja yksityiselämää sekä antaisi yhä paremmat mahdollisuudet koulutukseen tai vapaaehtoistyöhön. Raportissa ehdotetaan eläkeiän nostamista, mikä pidentäisi työelämän pituutta, ja sitä, että päätöksentekijöiden tulisi vastikkeeksi lisätä työntekijöiden mahdollisuuksia siirtyä palkalliselle vapaalle elämän ”stressikausien” aikana. Raportissa korostetaan myös uusien sosiaaliturvan rakenteiden tärkeyttä, jotta yksilöt voisivat käyttää hyväkseen uusia työajan järjestelyjä työelämässään.

Koko teksti:

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0336.htm>

Lisätietoja:

Teresa Renehan, sähköposti: ter@eurofound.eu.int

Kehittämissäätöjen julkaisuja:

Active strategies for an ageing population

<http://www.eurofound.eu.int/living/ageing.htm>

Employment options of the future

<http://www.eurofound.eu.int/working/options.htm>

Third European working conditions survey (Kolmas työoloja koskeva eurooppalainen tutkimus)

<http://www.eurofound.eu.int/working/surveys.htm>

Family care of the elderly (Vanhusten omaishoito)

<http://www.eurofound.eu.int/living/family.htm>

Reconciliation of work and family life and collective bargaining

http://www.eurofound.eu.int/Other_Reports/work_family_life.pdf

Time constraints at work and health risks in Europe

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0307.htm>

Sukupuoli, työllisyys ja työaikatoivomukset Euroopassa (Gender, employment and working time preferences in Europe)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/files/EF0149FI.pdf>

(myös yhteenvetona:

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0149.htm>)

Time and work: work intensity

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0248.htm>

Time and work: duration of work

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0211.htm>

Ajankäyttö kaupungissa ja elämän laatu

<http://www.eurofound.eu.int/publications/files/EF9957FI.pdf>

(myös yhteenvetona:

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9957.htm>)

Flexibility in working conditions

http://www.eurofound.eu.int/working/flex_wip.htm

Monitoring quality of life in Europe

<http://www.eurofound.eu.int/living/monitor.htm>